

Tone Čufar

Počena šipa

Ko je v mizarski delavnici Petra Kolarja potihnil ropot strojev, ko so odšli pomočniki, se je vajenec Janko nenadoma znašel v mučni samoti. Stal je sredi delavnice in se s skrbjo oziral okoli sebe. Kamor je pogledal, povsod ga je čakalo delo. Stroji so bili zaprašeni, a razžagani in napol obdelani kosi lesa so razmetani ležali okoli njih. Delavnica vsa v neredu in smeteh! Od vseh strani je kričalo nanj, naj oskrbi red in čistost, toda Janko ni vedel, kaj naj poprime, česa naj se poloti. Stal je sredi delavnice in poslušal hrup, ki je prihajal z dvorišča.

Tam so na velik voz nalagali novo sobno opravo. Voznik Martin, najmlajši pomočnik Štefan in vajenec Pavle so imeli polne roke dela. Mojster Kolar je pa ukazoval tako glasno, da je zaskrbljeni Janko razložil vsako njegovo besedo.

V delavnico je pritekel Pavle. Naglo si je napolnil žep s pestjo žebcljev in pograbil najbližje kladivo ter klešče. Takoj je hotel spet ven. Janko ga je boječe poklical.

»Kaj hočeš?« je vprašal Pavle in se ustavil.

»Kmalu se povrni,« je skoro prosiče dejal Janko in čakal na odgovor starejšega, mnogo bolj svobodnega tovariša.

»Nocoj me nič ne čakaj,« se mu je nasmehnil Pavle... »Kar sam se potrudim. Kapusova vila ni tako blizu. Ne misli, da bom hodil nazaj zaradi smeti, ki jih sam lahko znošiš. Privadi se, jaz sem se tudi moral...«

Janko je povesil oči.

Z dvorišča je mojster zavpil na ves glas:

»Pavle! Kje spet stojiš?!«

Pavle je odrinil iz delavnice, ki je bolj in bolj temnela.

Janko se še vedno ni polotil dela. Dokler niso na dvorišču povezali oprave in jo nekoliko obili z deskami, se ni ganil. Ko je pa hlapec zapregel konje, jih pognal in s Štefanom ter Pavlom odšel na cesto, se je spoprjaznil s tem, da bo moral sam pospraviti delavnico. Šel je k strojem in z jezno naglico urejeval razmetane kose lesa. Potem je stroje površno oče-

dil in začel iskati grebljo, da nagrebe smeti iz vse delavnice.

Bilo je že zelo temno. Zato je prižgal luč.

Električna žarnica je motno gorela, vendar je toliko razsvetlila prostor, da je našel grebljo in videl, kje je največ smeti. Ko jih je z največjo vneto spravljaj na kup, ga je zmotilo trkanje na oknu. Obstal je in sprva nezavedno pogledal na dvorišče, a trkanje je prihajalo z nasprotni strani. Spu-

stil je grebljo iz rok in pohitel k oknu. Skozi zaprašeno šipo se mu je zasmelaj sajasto zamazani obraz kovaškega vajenca Tomaža.

»Janko, ali še nisi gotov?«

»Saj vidiš, da še ne! Nocoj sem za vse sam.«

»Hitro se zasuči. Pojdeva skupaj domov. Ali boš kmalu?«

»Tako, takoj!«

»Po kovaško se obrni, kakor se moram jaz, drugače te ne počakam.«

Janko je hotel še nekaj reči, pa je zaslišal odpiranje vrat in se v mračni slutnji okrenil. Med vrati je zagledal mojstra. Zbal se je njegovega ostrega pogleda in ostal ob oknu.

»Sem!«, je zarohnel mojster.

Janko se je stresel in se ves bled ter zastrašen odmaknil od okna. Ob smeteh se je sklonil po grebljo.

Mojster je znova vzrotil:

»Kaj se obiraš?! Sem pojdi! Ali nimaš ušes?!«

Janko je pustil grebljo in smeti na miru ter stopil bliže k mojstru.

»Kaj vendar delaš da še zdaj nisi pospravil?« je nekoliko mirnejše vprašal mojster.

Odgovora ni prejel.

»Ali mar misliš, da bom zate plačeval elektriko? Ze zdavnaj bi lahko pospravil. — Kaj pa imaš na oknu? Kosovo gnezdo, a?«

Janko se ni upal pogledati mojstru v oči. Bal se ga je. Vztrajno je molčal in čakal, kaj bo. Mojstra je njegovo obnašanje raztogotilo. Razdražen se mu je približal.

»Vsaj govori!« je zavpil in mu nameril udarec.

»Nocoj sem za vse sam«, je ihtel zajecjal in se umaknil.

»To ni nič! Postopaš lahko in zijaš v temo, le delati se ti ne ljubi. Pobjaj sel!«

Ko je mojster Janka posvaril, je stopil iz delavnice in se vrnil z okenskim krilom. Janko je opazil razbito šipo in takoj spoznal, kaj ga čaka.

»Za tole se zelo mudi. Takoj na delo! Jaz urežem šipo, ti pa pripravi okno.«

Mojster je odšel.

Janko je vznemirjen pograbil okensko krilo in ga ponesel na skobelnik. Najrajši bi ga razlomil in tresčil na smeti. Toda moral mu je iztrgati razbito šipo in ga očistiti starega, trdega kita. Komaj je pa poprijel za delo, že ga je zmotilo drugo trkanje na oknu. Plašno je skočil tja.

»Tomaž, ne trkaj! Počakaj!«

»Ti še opolnoči ne boš gotov.«

»Potrpi,« ga je zaprosil in odhitel nazaj k skobelniku. Delal je pridno. Ko se je prizibal mojster z novo šipo, je lahko takoj položil v očiščeni okvir.

»Pazi nanjo! Če jo zdrobiš, jo boš plačal. Zaradi tvoje malomarnosti ne maram trpeti škode.«

Preteče ga je pogledal in odšel.

Janko je začuden gledal za njim in ni takoj potuhtal, kam se mu tako mudi. Bilo mu je všeč, da je odšel; ob misli, da je morda šel večerjat, je pa začutil praznoto v želodcu in z njo precejšnjo lakoto. Tako rad bi že šel domov! A zdaj ni bil zadržan z navadnim pospravljanjem. Zdaj je moral paziti na krhko šipo, ki tako rada, največkrat prerada počí. Prijelo ga je, da bi pustil vse skupaj in pobegnil. Počasi, naravnost leno je zabijal žebličke. Imel je srečno roko. Zabijal jih je že na četrti strani — a šipa je bila še vedno cela. Ko je pa zabijal predzadnji žebliček — je nekaj škrtnilo...

Janka je zazeblo...

Strmel je v šipo. Od roba se je vil tenak ris in izgubljal v sredini. Šipa še ni bila skozi in skozi počena.

V Jankovih možganih so se vrtele vse mogoče misli. Najrajši bi se vdril v zemljo. Ali pa z enim samim zamahom kladiva dal duška svojemu srdcu. Predobro je vedel, kaj ga čaka: mojstrove psovke in zausnice, posmeh starega, zoprnega pomočnika Andreja in očetovo oštevanje, ker bo moral dati denar.

Zamahnil je z rokami, stopil v omaro po sveži kit in dalje delal.

»Nocoj ne bodo opazili, jutri naj pa bo, kar hoče«, si je zamrmral.

Mojstra je spet prineslo v delavnico. Mastil se je z večjim kosom mesa in Janku vzbudil močne skomine. Pogledal je, kako dela, in zmajal z glavo.

»Kaj bo s tabo? Še nič se nisi naučil. Kdo te bo čakal?! Daj sem!«

Hlastno mu je potegnil iz rok nož in sam začel gladiti kit na robu šine. Janko je stal ob strani in trepetal. Vsak trenotek je utegnil mojster zarjoveti nad odkritjem. Potekale so mučne sekunde. Mojster je samozavestno potegnil zdaj pa tej zdaj po oni strani. Ko je pa vlekel čez razpoko, ga je vznemiril nepričakovan žvenket: šipo je pritiskom noža zdrobil na dvoje. Jezen je zarentačil in vrgel nož po tleh.

»Še tega je bilo treba!«

Janko bi od veselja, ki ga je s težavo zatajil, najrajši poskočil pod strop. Planil je po nož in komaj čakal mojstrovih ukazov.

»Pusti vse skupaj za jutri!«

»Pomesti moram...«

»Boš že zjutraj. Za prazen nič ne smemo žgati drago luč. — Pojdi!«

Janku ni bilo treba dvakrat reči. Segel je po površnik, plaho voščil lahko noč in odkuril v temo. Na dvorišču je srečal starejšo žensko, ki je čakala na okno. Zavil je okoli mizarne, pritajeno požvižgal in nekaj hipov počakal...

Okna delavnice so potemnela. V vratih je rožljaj ključ.

Tomaža pa ni bilo.

Janko je moral sam domov. Radost ga je gnala po temnih ulicah. Vzlic veliki utrujenosti in precejšnji lakoti mu je bilo tako toplo pri srcu, da bi zavriskal v črno noč...